

Fylkesmannen i Oppland

«Radiobjellesøye» med to lam. Foto: Sidsel Røhnbæk

Informasjon om rovvilt og beitesesongen 2018

JUNI 2018

Brosjyren inneholder aktuell informasjon om rovvilt og rovviltforvaltningen i Oppland.

SMS-varslings

Fylkesmannen sender ut SMS om et utvalg rovvilt-observasjoner og skader som har betydning for lokal beredskap for å kunne ha økt tilsyn med beitedyr. Kommunene og beitenæringa må selv etablere systemer for videresending av slike meldinger lokalt. Hensikten er at beitenæringen i Oppland skal kunne styrke tilsynet med beitedyr når forholdene tilsier det.

Skadefellingssøknader

Det kan søkes om skadefellingstillatelse fra dyreeier, beitelag eller kommune. På kveldstid og i helger søkes det per telefon, og skriftlig søknad ettersendes pr. e-post første virkedag.

Fylkesmannens rovviltberedskap

Rovviltvakttelefon tlf. 977 37 223

Telefonen er betjent fra kl 08–22 alle dager i perioden 15. mai til 15. september. Utvidet telefontid kl. 07–23 i perioden 10. juni–1. august. Det kan også legges igjen melding på mobilsvr.

Vakttelefon skal betjene:

- Søknader om skadefelling (1. juni–15. februar).
- Forebyggende tiltak/søknader om akuttmidler ved rovviltskader.
- Rapportering/ettersøk mv.

For å få en vellykket skadefelling er det viktig at:

- Det er tilstrekkelig tilsyn i området slik at skade oppdages raskt. Tilsyn med kadaverhund anbefales.
- Søknaden om skadefelling sendes hurtig – ta gjerne telefonkontakt med Fylkesmannen på forhånd.
- Søknaden behandles raskt hos Fylkesmannen.
- Fellingslaget er godt organisert og har gjort nødvendige forberedelser.
- Tilsyn/beitelag/kadaverhundekvipasje raskt melder fra om funn/observasjoner til fellingsleder og SNO.
- Eventuelle søknader om bruk av motorkjøretøy blir raskt behandlet.
- Kommunen vurderer bruk av hundekvipasjer i fellingsforsøket (se eget punkt).

Bistand fra SNO

På forespørsel fra kommunal fellingsleder kan SNO bistå i arbeidet med felling av rovvilt i enkelte tilfeller. Rovviltkontaktene kan i en skadefellingsperiode være behjelpelig med å vurdere alderen på ev. nye kadavre. Slik bistand kan bestå av kompetanseoppbygging/opplæringstiltak eller praktisk innsats. SNO kan bidra i fellingsforsøk på de samme vilkårene som er gitt det kommunale fellingslaget. SNO vurderer eventuell bistand, bl.a. ut fra egen kapasitet. Forespørsel om slik bistand rettes primært til Esben Bø (tlf. 957 22 733) eller Ole Knut Steinset (tlf. 464 48 657).

Dersom SNO skal ta over et fellingsforsøk må det klareres av Miljødirektoratet. Når SNO overtar et fellingsforsøk utføres det etter «Instruks for det statlige fellingslaget ved uttak av vilt».

Søknad om skadefelling skal inneholde:

- Hvem søker (enkeltperson/beitelag etc.), og for hvilket område (beitelag/kommune).
- Kartfestet info om kadaverfunn: antall kadaver totalt, antall undersøkt av SNO og savnede lam.
- Tidsrom for tap eller skade.
- Antall saueiere som er berørt, og antall dyr som går på beite i det aktuelle beiteområdet.
- Er det gjennomført/er det mulig å gjennomføre forebyggende tiltak i beiteområdet?

INFORMASJON FRA STATENS NATUROPPSYN (SNO)

SNO har 16 rovviltkontakter fordelt på 4 regioner i Oppland. Rovviltkontaktene utfører skadedokumentasjon ved mistanke om rovdyrskade på bufe/tamrein, og kontroll av meldinger om spor og sportegn etter store rovdyr.

Spor- og synsobservasjoner av rovvilt

For å kunne følge med i bestandssituasjonen av rovdyr er det viktig at alle antatte sportegn eller synsobservasjoner av rovdyr raskt meldes til en av SNOs rovviltkontakter. Rovviltkontakten kan da, etter fastsatte retningslinjer, dokumentere dette slik at det blir registrert i det nasjonale overvåkningsprogrammet for store rovdyr.

Prosedyrer ved kadaverfunn

Funn av kadaver der det er mistanke om rovviltskade skal umiddelbart meldes inn til en av SNOs rovviltkontakter. Dette gjelder uansett kadaverets tilstand. Dersom lokal rovviltkontakt ikke er tilgjengelig kan den nærmeste i en annen region kontaktes eller melding gis direkte til SNO.

Samleliste over kadaver som leveres etter beitesesongen og som da ikke kan undersøkes, avvises av SNO (jf. erstatningsforskriften § 4c).

Når SNO v/rovviltkontakt har undersøkt skader på husdyr, orienteres husdyreier om utfallet i etterkant dersom han eller hun ikke selv er med på undersøkelsen. Ved nye skadesituasjoner forårsaket av bjørn og ulv, og i noe grad jerv og gaupe,

varsles i tillegg rovviltnemnda v/sekretariatet. Det samme gjelder ved tilsvarende dokumenterte rovviltobservasjoner. Sekretariatet hos Fylkesmannen vil da varsle videre til aktuelle kommuner (jf. SMS-varsling). For oppdatering om skadesituasjonen, se Rovbasens innsynsløsning via Rovviltportalen.

I tilfeller der innleid tilsyn/kadaverhundekvipasjer finner rovviltskade på bufe, tilrår Fylkesmannen at både SNOs rovviltkontakt og husdyreier blir varslet umiddelbart.

På bakgrunn av rovviltkontaktens rapport vil regionalt rovviltansvarlig i SNO sette en endelig konklusjon, og dette vil inngå i grunnlaget når Fylkesmannen behandler søknader om erstatning.

Praktiske tips ved kadaverfunn:

- Notér kartreferanse (ev. avmerk på kart) og ta gjerne bilder – også nærbilde.
- Merk stedet slik at det er lettere å finne igjen, f.eks. med en hvit duk, og vær innstilt på å påvise funnstedet dersom ikke GPS-kartreferanse er oppgitt.
- Meld snarest fra til SNOs rovviltkontakt (se telefonliste). Det er dyreeiers ansvar at skader blir meldt.
- Undersøk om det er ytterligere tap/skader i området.
- La kadaveret ligge mest mulig urørt, men dekk det til for å verne mot åtseletere (ikke plast).

«STIKKPRØVEORDNING» ETTER AVTALE MED FYLKESMANNEN

I enkelte situasjoner der det er mange skader av samme rovviltart vil det være svært ressurskrevende for rovviltkontakt å undersøke alle skadetilfellene. Da kan Fylkesmannen og SNO avtale at for eksempel hvert 3. kadaver undersøkes. Når en slik avtale inngås, har Fylkesmannen «nok» kadaver for å iverksette/forlenge skadefellingstillatelsen. I erstatningsoppgjøret vil det likevel være det totale antallet dokumenterte/antatte rovviltskader som er gjeldende.

Dyreeier skal derfor fortsette å gå tilsyn og melde inn alle kadaver til rovviltkontakt. Innmeldte kadaver som ikke blir undersøkt, vil registreres som «antatt gjeldende rovviltart» i Rovbase, dersom det er sannsynlig at det er samme skadegjørende rovvilt. Dette er svært viktig for å få et korrekt antall kadaver i forbindelse med erstatningsutmålingen.

Statens naturoppsyns rovviltkontakter i Oppland i 2018

SNO lokale rovviltkontakter	Bosted	Mobil	E-postadresse
Region Nord-Gudbrandsdal t.o.m. Nord Fron/ Ottadalen			
Jon Nørstebø	Lesja	915 16 679 61 24 14 56	jon.norstebo54@hotmail.no
Atle Erik Berget	Lesja	958 08 848	atle.e.berget@gmail.com
Kari Svendsgard	Dovre	918 35 424	kari.svendsgard@fjellstyrene.no
Asgeir Myhrmoen	Dombås	905 03 035	asgeir.myhrmoen@fjellstyrene.no
Erling Dagsgard	Skjåk	909 99 496	erling.dagsgard@skjaak.kommune.no
Hans Mathias Ulberg	Sør-Fron	993 52 858	h_ulberg@yahoo.no
Anders Svare	Vågå	950 54 251	anders.svare@hotmail.com
Tor Erik Myhren	Skjåk	992 97 627	torerikmyhren@msn.com
Region Midt-Gudbrandsdal, Sør-Gudbrandsdal, Lillehammer og Gausdal			
Christen Bårdsløkken	Ringebu	911 53 729	chr_baards@hotmail.com
Odd Steinar Granheim	Tretten	975 60 167	osgran@frisurf.no
Eivind Fossum	Øyer	911 29 562 61 27 80 46	efossu@frisurf.no
Region Toten/Land/Hadeland			
Leif Westrum	Odnes	478 11 877 61 12 60 76	leif.westrum@gmail.com
Jon Petter Bergsrud	Gran	958 93 701	jpbergsrud@gmail.com
Kjell Arvid Briskodden	Aust-Torpa	959 35 266	kjell.arvid.briskodden@gmail.com
Region Valdres			
Per Ivar Stensæter	Bagn	907 84 742 61 34 78 32	pestense@bbnett.no
Stein Olav Windingstad	Rogne	957 09 933	stein.o.w@gmail.com

Regionale rovviltmedarbeidere i SNO, Oppland

Esben Bø (*regionalt rovviltansvarlig*),
Leder arbeidet med skadedokumentasjon
 Postadresse: postboks 94, 2688 Lom
 esben.reidar.bo@miljodir.no
 Tlf. 957 22 733

Ole Knut Steinset, *rovviltmedarbeider*
 Postadresse: Etnedalsvegen 1283, 2890 Etnedal
 ole.knut.steinset@miljodir.no
 Tlf. 464 48 657

Fortrinnsvis meldes skader direkte til lokal rovviltkontakt eller annen rovviltkontakt i regionen.

ROVVILTNEMNDEN REGION 3

Nemdsmedlemmer

Foto: Kirsti Hovde/Oppland fylkeskommune

Aud Hove
(Senterpartiet)
Leder

- Tidligere gårdbruker med sau- og slakteri-produksjon.
- Tidligere jobbet ved Skjåk ungdomsskole og Tine.
- Er i dag fylkesvara-ordfører.

Ivar Vistekleiven
(Arbeiderpartiet)
Nestleder

- Leder i Vågå Fjellstyre.
- Medlem i nasjonal-parkstyret for Breheimen.
- Er i dag styremedlem i Oppland Arbeider-parti med ansvar for landbruk.

Kari-Anne Jønnes
(Høyre)
Medlem

- Tidligere bakgrunn fra hotell, restaurant og reiseliv.
- Tidligere politisk nestleder i Oppland Høyre.
- Er i dag opposisjons-leder i Oppland fylkesting.

Trygve Brandrud
(Senterpartiet)
Medlem

- Tidligere sivilagronom og bonde.
- Tidligere stillinger i økonomiske organ-isasjoner/bedrifter i landbruket, herunder Nortura.
- Er i dag pensjonist, og representant i Lunner kommunestyre og Oppland fylkesting.

Mariann Isumhagen
(Arbeiderpartiet)
Medlem

- Tidligere nestleder i rovviltnemnda.
- Fast medlem i komite for næring, miljø og klima.
- Er i dag fylkesting-representant i sin 4. periode.

Foto: viltkamera.nina.no

Gaupe.

Nemnda har i siste periode arbeidet med:

- 6–8 møter i året der de vedtar kvoter og vurderer tiltak, møtene er åpne for allmennheten – det er alltid tilhørere, og det er en egen «åpen post» i starten av møtene.
- Ett årlig dialogmøte
- Vedtar fellingskvoter for store rovdyr, herunder lisens-fellingskvoter for bjørn, ulv og jerv, samt kvotejakt på gaupe
- Vedtar prioriteringer og budsjett for forebyggende tiltak mot rovviltskader
- Arbeider for en mer samordnet forvaltning av jerv i Sør-Norge som et oppdrag fra KLD
- Arbeider for mer målretta uttak av rovvilt i særlig skadeutsatte områder
- Hatt dialog med sentrale myndigheter om virkemidlene i rovviltpolitikken, derav ekstraordinære uttak av rovvilt.
- Har ansvar for å revidere forvaltningsplanen for rovvilt i region 3/Oppland, bl.a. målene om en differensiert rovviltforvaltning.

Dyrevelferd på beite

Mattilsynet er opptatt av at husdyr skal ha trygge forhold på utmarksbeite, uten vesentlig risiko for sykdom eller skader. Beiting er et dyrevelferds-messig gode. Mattilsynet samarbeider tett med Fylkesmannen og rovviltforvaltningen for å forebygge skader forårsaket av fredet rovvilt. Fredet rovvilt utgjør en betydelig dyrevelferdsrisiko i mange distrikter. Mattilsynet forventer at nødvendige tiltak som eksempelvis økt tilsyn settes inn når faresituasjoner oppstår.

Husk krav til dokumentasjon

Dyreeier skal ha oppdaterte skriftlige registreringer gjennom beitesesongen, som for resten av året. Der skal det stå opplysninger om merking, antall dyr sluppet på beite, dyr dør inkludert sannsynlig dødsårsak, helsetilstand, når dyr flyttes og hvis det skjer noe spesielt. Disse opplysningene er det som kalles dyreholdsjournal.

Viktig med robuste dyr på beite

God helse: Kun friske dyr skal slippes på beite og lammene skal være store nok.

Veiling ved slipp: Det anbefales å veie lammene ved beiteslipp for å sikre et forsvarlig slipp og kunne ha en god oppfølging av tilvekst i sesongen. Dette vil også være en viktig dokumentasjon å henvise til ved tap på beite.

Parasittbehandling: Vi anbefaler å følge rådgiving av f.eks. praktiserende veterinær for rutiner i den enkelte besetning. Avføringsprøver kan være en god pekepinn på smittesituasjonen. Det er viktig å veie de største dyrene for å sikre at dosering ikke blir for liten, ettersom effekt av middelet da kan utebli. God informasjon om temaet ligger på hjemmesiden til helsetjenesten for sau.

Fluemark: Det har vært gjort erfaringer fra tidligere beitesesonger som indikerer at flue-

mark utgjør en helsemessig trussel i lavtliggende beiteområder. Vått og varmt klima i skogsterreng er en risikofaktor, samt at mye ull og avføring i ull kan tiltrekke seg fluer og gi egglegging. Det henvises til punkt over om parasittbehandling, med tanke på å unngå løs avføring. Fluemark kan også forebygges ved bruk av Pour on-preparat ved beitestart.

Mattilsynet kan vedta nedsanking eller samling av dyr

Dyreeier er ansvarlig for sine beitedyr. I spesielle situasjoner kan Mattilsynet fatte vedtak om samling av dyr og nedsanking fra beite. Dyreeier kan da ha rett til en kompensasjon for å dekke ekstrakostnader. Vi anbefaler at beitelag og enkeltbrukere har en plan for beredskapsareal til bruk ved akutte situasjoner.

Overvåkning av skrapesjuke hos småfe

Mattilsynet minner om at det skal varsles om alle småfe eldre enn 18 mnd. som dør eller avlives, uansett årsak. Årsaken til dette er at Mattilsynet må ha mulighet til uttak av hjerneprøver som et ledd i helseovervåkingen. Dette er viktig for å dokumentere og opprettholde en god helsestatus i saue- og geiteholdet, og slik sikre at forbrukerne har tillit til mattryggheten i norske landbruksprodukter. Prøvetaking og undersøkelse er uten kostander for dyreeier.

Aktuelt regelverk for småfe innenfor Mattilsynets felt, som du finner på www.lovdata.no

- *Forskrift om velferd for småfe*
- *Forskrift om merking, registrering mv. av småfe*
- *Forskrift om bekjempelse av dyresjukdommer*

Kontakt Mattilsynet

Felles sentralbord: 22 40 00 00

www.mattilsynet.no (menyvalg: «kontakt oss»)

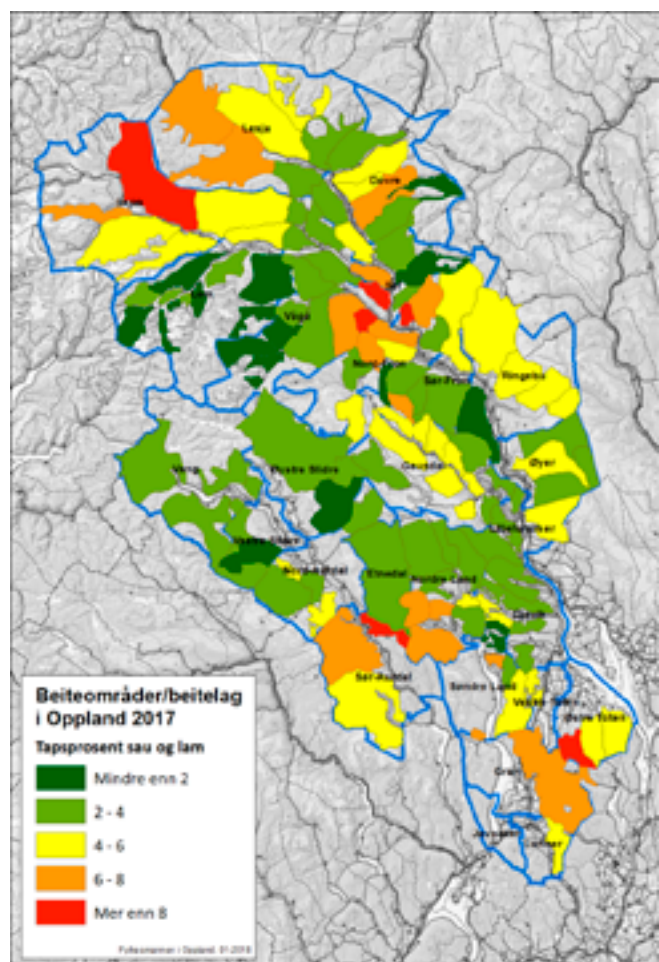
SAUENÆRINGA I OPPLAND

Oppland har en stor beitenæring med lang tradisjon for god utnytting av utmarksressursene. Nest etter Rogaland, har Oppland flest sau på utmarksbeite. Beitelagene er viktige i Oppland, og 95 % av saueprodusentene med sau på utmarksbeite, er medlem i et organisert beitelag.

I 2017 var det 11 500 sauebruk i Norge med 2 millioner sau på utmarksbeite. Oppland har 1 300 sauebruk, 11 % av alle sauebruk i Norge, og slapp 260 000 søyer og lam på utmarksbeite, 13 % av all sau i Norge. Beitenæringa i Oppland er svært godt organisert, med 130 beiteområder som dekker tilnærmet hele fylket.

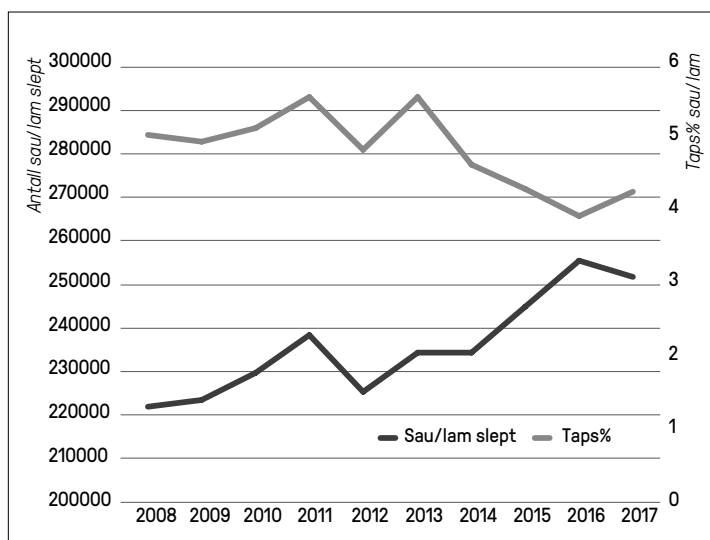
Det kan være stor variasjon i tapene mellom kommunene og beiteområdene fra år til år. I 2017 var det spesielt store tap i Gran og Østre Toten på grunn av ulv, men det er fortsatt jerv som tar mest sau på beite i Oppland.

Tapsprosjenter i 2017

Kommuneoversikt – største og minste tap registrert gjennom OBB 2017

	Kommuner med størst tap i 2017	Antall dyr sluppet	Tap % 2017	Antall dyr tapt på utmarksbeite 2017
1	Gran	4 052	7,80	316
2	Sel	6 941	6,86	476
3	Østre Toten	10 414	6,38	664
4	Sør-Aurdal	3 451	6,06	209
5	Skjåk	6 478	5,80	376
6	Nord-Fron	17 153	5,65	970
7	Lesja	19 389	4,97	964
8	Søndre Land	2 246	4,85	126
9	Sør-Fron	19 319	4,84	935
10	Lunner/Jevnaker	5 609	4,64	260
11	Vestre Toten	2 345	4,43	104
12	Dovre	10 001	4,37	437
13	Ringebu	21 216	4,17	884
14	Nordre Land	15 226	4,17	635
15	Gausdal	21 156	4,13	873
16	Øyer	7 036	4,05	285
17	Gjøvik	14 191	3,52	448
18	Etnedal	2 659	3,31	88
19	Vang	8 066	3,22	260
20	Nord-Aurdal	11 500	3,21	369
21	Lillehammer	9 725	3,07	229
22	Vestre Slidre	2 855	2,84	81
23	Vågå	14 944	2,56	383
24	Øystre Slidre	8 105	2,18	177
24	Lom	7 664	1,98	152
	Oppland	251 741	4,28	10 771

Antall sau på beite øker i Oppland. Samtidig går tapsprosjenten ned.

ROVVILT

Jervetispe med valp, Breheimen i Skjåk.

Foto: Statens Naturoppsyn

Bestandsmål i Oppland

Stortinget vedtok i 2004 følgende bestandsmål for region 3/Oppland:

- 5 familiegrupper av gaupe årlig
- 4 ynglinger av jerv årlig

Det skal ikke være ynglende bjørn og ulv i Oppland.

Bestandsmålene for jerv og gaupe skal søkes nådd innenfor forvaltningsområdene for artene.

Art	Nasjonalt bestandsmål	Status mai 2018	Bestandsmål oppnådd?
Jerv	39	42	ja
Gaupe	65	56	nei
Bjørn	13	7	nei
Ulv	4-6	13	ja
Kongeørn	850-1200 pr	963 par (652-1139)	ja

Art	Regionalt bestandsmål region 3	Status mai 2018	Merknad
Jerv	4	3 *)	Registrering ikke slutt-rapportert
Gaupe	5	5 **)	
Bjørn	-	-	Enkeltdyr forekommer
Ulv	-	-	Enkeltdyr forekommer
Kongeørn	Ikke fastsatt, men skal være på «2004-nivå»	55-65	Antall par regnes som stabilt, men antall vellykkede hekkinger varierer

*) registreringen ikke ferdigrapportert.

**) pr 2017

Bestandssituasjonen i Oppland 30. mai 2018

Jerv: Årets registreringsarbeid er ikke avsluttet, men pr. 30. mai er det påvist 3 ynglinger. Disse ynglingene er i:

- Breheimen/Skjåk (2)
- Jotunheimen/Lom

4 jerv av en kvote på 12 dyr ble tatt ut på lisensfelling vinteren 2017/18. Ytterligere 1 voksen jerv ble tatt ut på skadefelling etter vedtak i Miljødirektoratet.

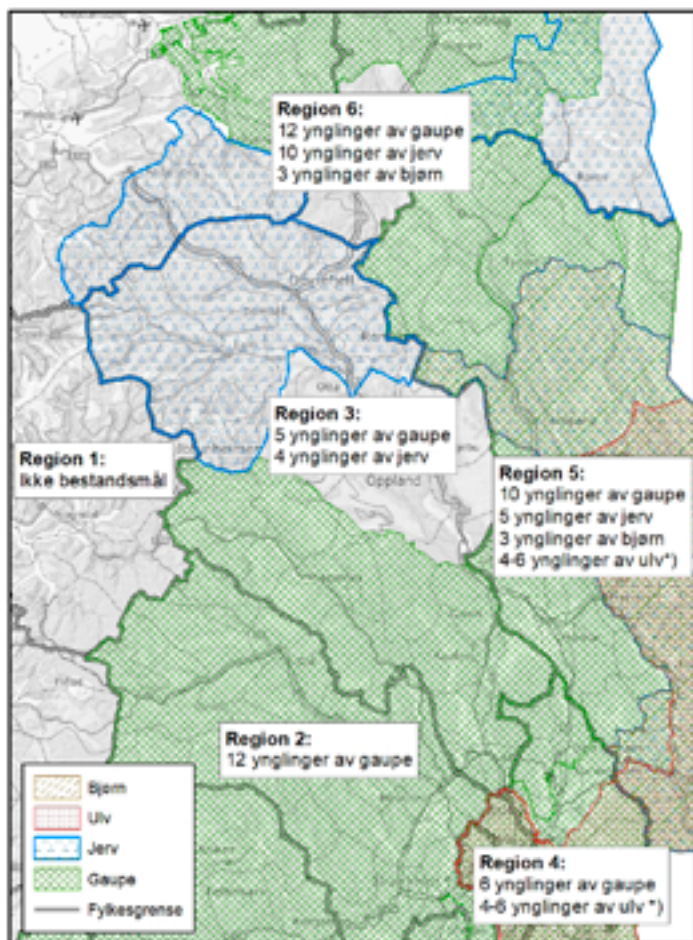
Gaupe: Før jakt i 2017 ble det påvist 5 familiegrupper av gaupe i Oppland. Det endelige, tellende antall familiegrupper for 2017/18 vil bli publisert av Rovdata i juni.

Ulv: Oppland har årlig besøk av streifende ulv. I 2017 var det en langvarig omfattende skadesituasjon på Hadeland/Toten og i Ringeby. Også i 2018 har det vært observasjoner av ulv i fylket. Det er svært uforutsigbart om og evt. hvor det vil dukke opp ulv i fylket, men det må påregnes noe aktivitet av ulv også i 2018.

Bjørn: Av de få innsendte prøvene i 2017, lot det seg ikke gjøre å få DNA-treff. Det har vært betydelig mindre aktivitet av bjørn de siste årene, men det må likevel påregnes noen skader fra bjørn.

Kongeørn: Bestanden i Oppland er på 55-65 par. Det ble påvist 21 vellykkede hekkinger i 2017. For foregående år 8 hekkinger i 2016, 13 i 2015, mot 31 i 2014 året før da det var smågnagerår. Ellers har det vært et stabilt nivå på 13-15 hekkinger i året de siste årene. Bestanden vurderes å være stabil og i tråd med forvaltningsmålet.

Forvaltningssoner for rovvilt i Sør-Norge

Lisensfelling jerv 2017/2018

Prosjektet *Effektiv lisensfelling av jerv i Oppland* ble startet i 2014. 22 jaktlag med vel 100 jegere deltok i prosjektet siste periode, og disse fikk støtte i form av åtebuer, viltkameraer og åtevarslere.

Kvote for betingede skadefellingstillatelser 2018/2019

Rovviltnemnda i region 3/Oppland vedtok 3. mai 2018 følgende kvoter for betingede skadefellings-tillatelser for perioden 1. juni 2018 – 15. februar 2019:

- Jerv 4 dyr
- Gaupe 1 dyr
- Bjørn 2 dyr
- Ulv 6 dyr

Godtgjøringsordning for skadefellingsforsøk

Ordningen gjelder kommunale og interkommunale fellingslag. Privatpersoner, eller lag som ikke er tilknyttet kommune eller fylke, faller ikke inn under ordningen. Ordningen kan ikke brukes til kompensasjon til kommunene i forbindelse med administrasjon av skadefellingslagene eller godtgjøring av beredskapsvakt.

- Deltakere som mottar godtgjøring må være registrerte lisensjegere.
- Det kan maksimalt utbetales kr. 1600,- pr. jeger pr. døgn.
- For jaktlaget vil dekning av direkte og dokumenterte kostnader være begrenset oppad til kr. 15.000,- per fellingsforsøk. Beløpet er nærmere spesifisert i tillatelsen (bompenger, telefonutgifter, kjøring m.m.)
- Fylkesmannen fastsetter en ramme for hver skadefellingstillatelse. Dersom ekstraordinære forhold oppstår som tilsier at det er behov for økning i rammen, skal Fylkesmannen kontaktes i forkant.
- Den enkelte kommune har ansvaret for å føre detaljerte timelister for mannskapet i fellingslaget for hvert fellingsforsøk.
- Timelistene skal inneholde dato, klokkeslett for start og slutt, antall timer, antall km kjørt, start- og stoppested.
- Kommunen må beregne feriepenger/ arbeidsgiveravgift av den gitte rammen.
- Administrasjonskostnader knyttet til fellingsleder må spesifiseres.
- Det vil ikke bli utbetalt godtgjøring ut over den økonomiske rammen som framgår av Fylkesmannens vedtak.
- Etter endt skadefellingsforsøk rapporterer kommunen uten unødige opphold til Fylkesmannen om forbruk.

Foto: Ivar Ødegård

Kommunal beredskap og skadefelling av rovvilt

Med erfaringer fra sommeren 2017 med ulv på Hadeland og Toten, og for å være enda bedre forberedt når/hvis noe tilsvarende skjer på nytt, arrangerte Fylkesmannen i april 2018 et seminar om kommunal beredskap og skadefelling. Tilnærmet alle kommuner og kommunale skadefellingsledere deltok, og erfaringsutveksling og beredskapstenking var hovedtema. Det er viktig med gode planer i forkant for hvem gjør hva, når og hvordan for å redusere negative konsekvenser av hendelsen. Seminaret var delt i to hovedtema – beredskap og skadefelling. De fleste innledere var fra Oppland, og alle delte gode råd og praktiske erfaringer. Flere innledere vektla at tap av beitedyr til rovdyr er en stor psykisk belastning og at det er mange ulike reaksjonsmønstre. Viktige erfaringer fra skadefellinger ble presentert, samt bruk av hund. I sum ble det stor variasjon i presentasjoner, og alle er tilgjengelige på fylkesmannens hjemmeside: www.fylkesmannen.no*

* www.fylkesmannen.no/Oppland/Miljo-og-klima/Rovvilt/Stor-interesse-for-seminar-om-kommunal-beredskap-og-skadefelling-av-rovvilt/

SPORHUNDEKVIPASJER

Ekvipasjene kan settes inn i sporingsoppdrag på både bjørn, ulv, jerv og gaupe, og er tilgjengelige for oppdrag på forespørsel.

Navn	Mobil
Turid Hovland, Gran (foreløpig usertifisert)	481 96 364
Raymond Ødegård, Lørenskog	484 40 326
Gunnar Helge Arnekleiv, Løten	480 73 566
Rolf Harald Østmo, Trysil	959 22 128
Knut Røise Olsen, Stange	474 15 288

Om ekvipasjene

Sporhundekvipasjene i Hedmark og Oppland kan være til god hjelp i skadefellingsforsøk. De er trent for å finne spor på barmark, og å følge dette, selv om det er beitedyr og annet vilt i området.

Bruk av ekvipasjene

I en skadefellingssituasjon underlegges ekvipasjen skadefellingsleder, og godtgjøres av Fylkesmannen. Dette går utenom den økonomiske rammen som er gitt det kommunale fellingslaget. Ekvipasjen kontakter selv Fylkesmannen for å avtale avlønning. Andre oppdrag anses som trening og avlønnes etter avtale med beitelag/dyreeier/SNO.

KADaverHUNDEKvipasjer

Bruk av kadaverhund øker sannsynligheten for å avdekke tap og tapsårsaker på et tidlig tidspunkt. Beitelag/dyreeier må ha avtale i forkant.

Beredskapstelefon kadaverhund:

913 43 554

Se også www.norskekadaverhunder.no

Kadaverhundekvipasjer i Oppland

Region Nord-Gudbrandsdal t.o.m. Nord Fron/ Ottadalen:

May Helen Brekken	Lesja	951 64 316
Elise Lyftingsmo	Lora	909 69 804
Guttorm Myren	Bøverdalen	913 27 765
Nils Steinvik	Dombås	482 64 942
Øyvind Teigen	Lom	958 79 588
Tom E. Rossing	Lom	478 05 458

Region Valdres

Else Løvås Eggen	Heggenes	915 45 917
Heidi Grimnes	Fagernes	971 62 971
Guro F. Schytter	Fagernes	908 87 400
Morten Steinsrud	Rogne	913 24 103
Kjell E. Strand	Fagernes	911 11 118
Astrid Van Der Markt	Ulnes	416 59 566

Region Midt- og Sør-Gudbrandsdal

Torill Albrechtsen	Øyer	911 11 022
Bjørn Bredvold	Lillehammer	977 75 053
Kristian Kronberget	V. Gausdal	952 77 694
Asgeir Myhren	Tretten	952 75 314
Tor Romsås	Ringebu	992 57 597
Arne Smestad	Ringebu	913 78 276
Kjell Smestad	V. Gausdal	909 91 249

Region Toten/Land/Hadeland

Kristine Hansen	Bybrua	957 25 960
Turid Hovland	Roa	481 96 364
Hans K. Kristiansen	Lunner	908 99 787
Anne K. Ristebråten	Hunndalen	913 68 604
Trine Rudstaden	Dokka	951 19 771
Mina Scheie	Dokka	415 66 056
Gry Stenvold	Bybrua	911 59 595
Stian Sveum	Dokka	906 92 447

Foto: Sidsel Røhnnebak

Avgang fredet rovvilt i Oppland 1. april 2017–30. mai 2018

Dato	Sted	Antall	Kjønn	Merknad
ULV				
19.06.2017	Ringeby	1	Hann	Kommunalt skadefellingslag, Ringeby
07.08.2017	Østre Toten	1	Hunn	Kommunalt skadefellingslag, Østre Toten
JERV				
05.02.2018	Nord-Fron	1	Hann	Skadefelling, Statens naturoppsyn
04.02.2018	Dovre	1	Hann	Lisensfelling, åtejakt
01.02.2018	Lesja (Reindøl)	1	Hunn	Lisensfelling, bås
30.01.2018	Lesja (Reindøl)	1	Hann	Lisensfelling, bås
18.10.2017	Øyer	1	Hann	Lisensfelling, postering
06.05.2017	Nord-Fron	1	Hann/unge	Skadefelling
29.04.2017	Ringeby	1	Hunn	Skadefelling
29.04.2017	Ringeby	1	Hunn/unge	Skadefelling
29.04.2017	Ringeby	1	Hann/unge	Skadefelling
29.04.2017	Ringeby	1	Hann/unge	Skadefelling
GAUPE				
01.02.2018	Søndre Land	1	Hann	Kvotejakt
02.02.2018	Lillehammer	1	Hunn	Kvotejakt
04.02.2018	Sør-Aurdal	1	Hann	Kvotejakt
07.02.2018	Lom	1	Hann/unge	Kvotejakt
21.02.2018	Nordre Land	1	Hunn	Kvotejakt
21.02.2018	Skjåk	1	Hann/unge	Kvotejakt
25.02.2018	Ringeby	1	Hann	Kvotejakt

Tidlig nedsanking av sau

Tidlig nedsanking har vist å ha god taps-reducerende effekt i akutte skadesituasjoner, særlig i områder med jerv. Det er avgjørende at alle besetningene i beiteområdet sankes ned så fort som mulig når en akutt skadesituasjon oppstår.

Mer enn åtte av ti skader på sau og lam forårsaket av jerv blir påvist etter 1. august, og 50 % påvises etter 1. september. Tidlig nedsanking av sau må prioriteres i jervesonen, og Fylkesmannen anbefaler tidlig nedsanking

primært i områder der det oppstår skader av jerv i august og utover. Det er viktig at beiteområder som har hatt betydelige tap til jerv de siste årene har beredskap til å gjennomføre tidlignsank.

Tidlignsank er tilskuddsberettiget dersom beiteområder/beitelag i samarbeid med kommunen søker Fylkesmannen i forkant. Kompensasjon for tidlig sank i 2018 er kr. 7 per dyr per dag. Fylkesmannen utbetaler bare tilskudd når tidlig nedsanking skyldes fredet rovvilt.

Foto: Sidsel Rønnebak

MIDLER TIL FOREBYGGENDE OG KONFLIKTDEMPENDE TILTAK

Forbruk 2017

Oppland fikk tildelt en budsjettramme på kr. 4 850 000 for 2017. Ramma ble utvidet med kr. 4 000 000 i løpet av sommeren 2017, og i desember 2017 supplert med midler til «Kompensasjon grunnet ulv i beiteområdene til Gran og Toten».

Hovedposter tiltak FKT 2017

Tiltak	Regnskap	Budsjett
Tidlig sank	316 412	750 000
Flytting til annet beite	518 080	0
Planlagt tilsyn	683 833	500 000
Akutt tilsyn	707 593	400 000
Elektronisk overvåking	600 000	300 000
Annet	340 331	200 000
Skadefelling	3 011 554	900 000
Akutte tiltak	0	950 000
Lokale FoU	576 426	800 000
Kompetanseutvikling	407 533	50 000
Økt ramme sommer 2017	407 533	4 000 000
Sum	7 161 762	8 850 000
Kompensasjon for dyreeiere etter ulveskader 2017 på Hadeland/Toten		
	13 723 159	

Budsjett 2018

Oppland fikk tildelt en budsjettramme på kr. 5 350 000 for 2018. Rovviltnemnda i region 3 vedtok 12. mars følgende budsjett:

Tiltak	Kroner
Tidlig sank	570 000
Planlagt tilsyn med kadaverhund	530 000
Avklare tap med kadaverhund	400 000
Beredskapsareal	50 000
Radiobjølleprosjekter	500 000
Annet	50 000
Kompetanseheving	100 000
Lokale Fou	1 050 000
Akutte midler FMOP	1 200 000
Skadefelling	900 000
Sum	5 350 000

Akutte tiltak

Det er satt av midler til akutte tiltak. Dette kan være ekstraordinært tilsyn, flytting av beitedyr og/eller tidlig nedsanking. Søknad kan sendes hele beitesesongen, men alle akutte tiltak må være avklart med Fylkesmannen i forkant av iverksettelse.

ERSTATNING FOR TAP AV SAU/TAMREIN DREPT AV FREDET ROVVILT

Alle tap av husdyr erstattes fullt ut når det er påvist at fredet rovvilt har forårsaket tapet (konkludert med «antatt» eller «dokumentert» rovvilt av SNO). Det gis også erstatning når det er sannsynlighetsovervekt for at tapet skyldes rovvilt. For å vurdere omfanget av sannsynliggjort tap vurderer Fylkesmannen bl.a. påviste tap til fredet rovvilt, kunnskap om rovviltbestandene i området, tapsforhold i inneværende og tidligere år, og opplysninger om besetning og drift som gis i søknaden, og fra kommune/landbrukskontor og Mattilsynet. Når det gis erstatning for sannsynliggjorte skader skal normalt tapet trekkes fra, dvs. tap som normalt oppstår i sauebesetningen selv om det ikke er rovvilt i området.

Dyreeier må selv varsle om kadaver til SNO dersom det er mistanke om rovviltskade.

Fylkesmannen forholder seg til SNOs konklusjon om dødsårsak. Dersom det unnlates å melde om kadaverfunn der det er mistanke om rovviltskade, skal erstatningen avkortes eller bortfalle. Dyreeier må søke om erstatning selv om SNO har vært på stedet og dokumentert rovviltskade.

Søknadsfrist for erstatning for rovviltskade

Husdyr: 1. november 2018

Tamrein: 1. april 2018

Søknadsfristen må overholdes og det er søkers eget ansvar å søke innen fristen og legge ved nødvendige vedlegg med søknaden.

Søknad må leveres elektronisk

i «Elektronisk søknadssenter»:

<https://soknadssenter.miljodirektoratet.no>

Dokumentasjonskrav

Det er et vilkår for å få erstatning at dyreeier leverer besetningsdata på individnivå med søknaden. Dette innebærer oversikt over:

- ID-merker (ørenummer) for alle dyrene i besetningen.
- Slektskap mellom alle søyer og lam.

- Oversikt over skade- og dødsårsak for alle skadde/døde dyr i besetningen (ikke bare de det søkes erstatning for).

Dokumentasjonskravet er absolutt.

Erstatningen vil avkortes dersom oppdatert besetningsliste ikke legges ved søknaden.

KORT FORTALT!

Ved funn av kadaver der det er mistanke om rovviltsskade:

- La kadaveret ligge mest mulig urørt, men dekk det til for å verne mot åtseletere.
- Notér kartreferanse (ev. avmerk på kart) og ta gjerne bilder – også nærbilde.
- Merk stedet slik at det er lettere å finne igjen, og vær innstilt på å påvise funnstedet dersom ikke GPS-kartreferanse er oppgitt.
- Meld snarest fra til en av SNOs rovviltkontakter, *uansett kadaverets tilstand*.

SNOs rovviltkontakter

Region Nord-Gudbrandsdal t.o.m. Nord-Fron/Ottadalen	
Jon Nørstebø	915 16 679
Atle Erik Berget	958 08 848
Kari Svendsgard	918 35 424
Asgeir Myhrmoen	905 03 035
Erling Dagsgard	909 99 496
Hans Mathias Ulberg	993 52 858
Anders Svare	950 54 251
Tor Erik Myhren	992 97 627

Region Toten, Land og Hadeland	
Leif Westrum	478 11 877
Jon Petter Bergsrud	958 93 701
Kjell Arvid Briskodden	959 35 266

Region Valdres	
Per Ivar Stensæter	907 84 742
Stein Olav Windingstad	957 09 933

Region Midt–Gudbrandsdal, Sør-Gudbrandsdal, Lillehammer og Gausdal	
Christen Bårdsløkken	911 53 729
Odd Steinar Granheim	975 60 167
Eivind Fossum	911 29 562

Dersom lokal rovviltkontakt ikke er tilgjengelig, kontakt:

Esben Bø 957 22 733
Ole Knut Steinset 464 48 657

Ved søknad om skadefelling

Kontakt kommunen/landbrukskontoret og oppgi antall undersøkte kadaver med SNOs konklusjon om dødsårsak. Oppgi også ev. kadaver som ikke er undersøkt av SNO og om det mangler lam, er urolige dyr m.m. Normalt søker kommunen Fylkesmannen om skadefellingstillatelse, men beitelag kan også søke selv. Dersom beitelag søker selv, må kommunen informeres.

Fylkesmannens rovvilttelefon: 977 37 223

Alle dager 08.00–22.00, utvidet bemanning 07.00–23.00 10. juni–1. august

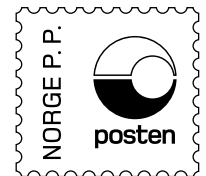
Døgnåpen beredskapstelefon for Oppland Sau og Geit (Arnfinn Beito) 990 37 525

Beredskapstelefon kadaverhund 913 43 554

Sporhundekvipasjer

Turid Hovland 481 96 364

Raymond Ødegård 941 97 832

Returadresse:
Fylkesmannen i Oppland
Postboks 987, 2626 Lillehammer

Rovviltnemnda i region 3/Oppland

Aud Hove (Sp) – leder	415 59 413
Ivar Vistekleiven (Ap) – nestleder	900 32 535
Mariann Isumhaugen (Ap)	456 07 535
Kari-Anne Jønnes (H)	909 47 339
Trygve Brandrud (Sp)	412 99 236

Fylkesmannen i Oppland

Sentralbord	61 26 60 00
Vakttelefon for rovvilt	977 37 223

Miljøvernavdelingen:

Vebjørn Knarrum – avdelingsdirektør	61 26 60 70 / 952 31 575
Steinar Fossum – underdirektør:	61 26 60 69 / 481 28 965
Harald Klæbo	61 26 60 56
Benedicte Broderstad	61 26 60 55

Landbruksavdelingen

Bente Odlo – avdelingsdirektør	61 26 61 60 / 930 33 275
Torild Jacobsen – underdirektør	61 26 61 64 / 913 94 004
Sidsel Rønnebak	61 26 61 54

www.fylkesmannen.no/oppland

Statens Naturoppsyn

Sentralbord	73 58 05 00
Regionalt rovviltansvarlig Esben Bø	957 22 733
Regionmedarbeider rovvilt Ole Knut Steinset	464 48 657

Mattilsynet

Sentralbord	22 40 00 00
-------------	-------------

www.mattilsynet.no

